

ZAKAMAR – prostor pro mladé v knihovně

Inspirace z Jelení Hory

Prezentováno na akci **Knihovnická dílna: Teens v knihovnách**

Pořadatelé: **Krajská vědecká knihovna v Liberci** a **Regionální organizace SKIP Libereckého kraje**

20. ledna 2026

Projekt představila **Joanna Jagodzińska**, vedoucí metodického oddělení Książnica Karkonoské.

Podtitul prezentace zněl: *Projekt ZAKAMAR v Książnica Karkonoska. Jak funguje oddělení pro teens? Čím nalákat nové návštěvníky do knihovny?*

Jak se zrodil nápad

O prostoru pro mládež v knihovně jsme přemýšleli už dlouho. Šlo o nejméně známou a zároveň nejméně využívanou věkovou skupinu – čtenáře, kteří zůstávali zcela anonymní, přestože využívali fondy a služby knihovny. V roce 2023 bylo registrováno 718 čtenářů ve věku 13–19 let, což představovalo 8 % všech čtenářů.

Měli jsme už i název – **ZAKAMAR**. Slovo vychází z významů jako zákoutí, úkryt, skryté místo stranou – prostor, kde se člověk může cítit bezpečně a sám sebou.

Na začátku roku 2024 došlo ke změně ředitele Karkonoské knihovny. Tuto pozici převzal **Piotr Iwaniec**, který s sebou přinesl bohaté zkušenosti s prací s mládeží. Byl učitelem, ředitelem školy i vedoucím odboru školství na městském úřadě. Právě to byl první důležitý milník na cestě k Zakamaru.

Projekt a první financování

Ve stejném roce byl vyhlášen nábor do **Národního plánu obnovy**, programu na podporu subjektů v oblasti kultury a kreativního průmyslu s cílem stimulovat jejich rozvoj.

Zapojili jsme se s projektem, v jehož rámci jsme Zakamar vybavili **multimediální grafickou dílnou**. Pořídili jsme:

- 2 počítačové sestavy
- 2 grafické tablety
- 2 3D tiskárny
- digitální fotoaparát
- 2 VR brýle
- grafický software

Součástí projektu bylo také **30 školení** pro zaměstnance a mládež zaměřených na práci s technikou. Celková hodnota projektu činila téměř **32 000 eur**.

Zároveň jsme zahájili jednání s městským úřadem v Jelení Hoře, konkrétně s odborem sociálních věcí, který spravuje rozpočet Městské komise pro řešení problémů s alkoholem. Naše vize místa pro mladé lidi od 14 let, které nabízí bezpečný prostor a různé formy aktivizace, získala podporu.

Naše koncepce: výchova prostřednictvím her a tvoření

Hlavním cílem aktivit v posledním čtvrtletí roku 2024 byla organizace setkání, workshopů a školení zaměřených na:

- prevenci rizikového chování
- rozvoj sociálních a environmentálních postojů
- smysluplné trávení volného času pomocí multimédií a ICT

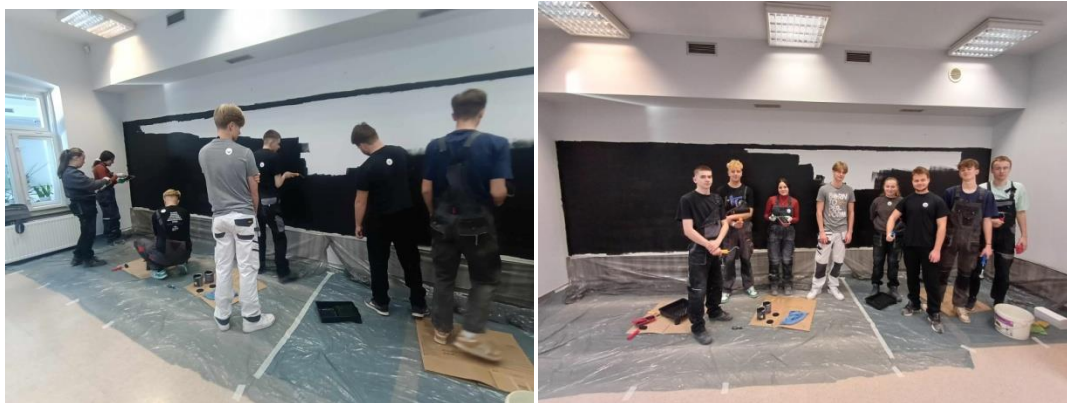
Program probíhal za podpory knihovníků, trenérů i známých osobností zapojených do prosociálních aktivit. Zaměřovali jsme se na prevenci závislostí a sociálního vyloučení a nabízeli mladým lidem alternativy: Žít zdravě, respektovat sebe i ostatní, pečovat o vztahy i o okolní prostředí a budovat si vlastní identitu doma, ve škole i mimo ni.

V roce 2024 jsme na tyto aktivity získali městskou dotaci ve výši přibližně **14 000 eur**.

Proměna prostoru

Měli jsme velký rozpočet a málo času. Přípravy prostoru začaly 1. října. Šlo o bývalou půjčovnu mluvených knih – kdysi plnou kazet, později CD. Místnost o rozloze více než 66 m² byla téměř prázdná, z původního vybavení zůstala jen jedna knihovní police.

Dne 7. listopadu studenti stavebního oboru jedné z jeleniogórkých středních škol vymalovali stěny a my jsme mohli začít zařizovat.

Rychle se objevily:

- sedací vaky
- herní křesla a podložky

Díky tomu se prostor stal atraktivním místem pro setkávání, workshopy a školení v uvolněné, neformální atmosféře.

Vybavení Zakamaru

Na mladé lidi zde čeká:

- **137 knih** k prezenčnímu i absenčnímu půjčování
- **14 deskových her** k hraní na místě

Technické a další vybavení zahrnuje mimo jiné:

- 2 Smart TV
- 2 herní konzole se 4 ovladači a Xbox Game Pass
- dron s možností natáčení videa
- 3 počítačové sestavy se dvěma monitory a softwarem Adobe
- 5 VR brýlí
- 2 grafické tablety
- zrcadlovku, fotografické pozadí a osvětlení
- 2 3D tiskárny
- projektor
- stolní fotbal
- herní a kancelářská křesla
- sedací vaky
- skládací židle, paravány, skříňky
- monitorovací systém

Realizace by nebyla možná bez podpory učitelů a informatiků. Učitelé pomohli s výběrem vybavení, informatici jej nainstalovali a připravili k používání.

Aktivity a workshopy

Během dvou měsíců jsme v rámci obou projektů uspořádali téměř **50 školení**, z nichž část proběhla online. Šlo například o kurzy práce v Canva, Adobe Illustrator a Photoshop nebo používání VR brýlí.

Z městské dotace bylo realizováno **19 setkání**. Sportující mladí lidé měli možnost hovořit s klinickým psychologem o motivaci, emocích a stresu.

Studenti středních škol se setkali s historikem a dalšími odborníky.

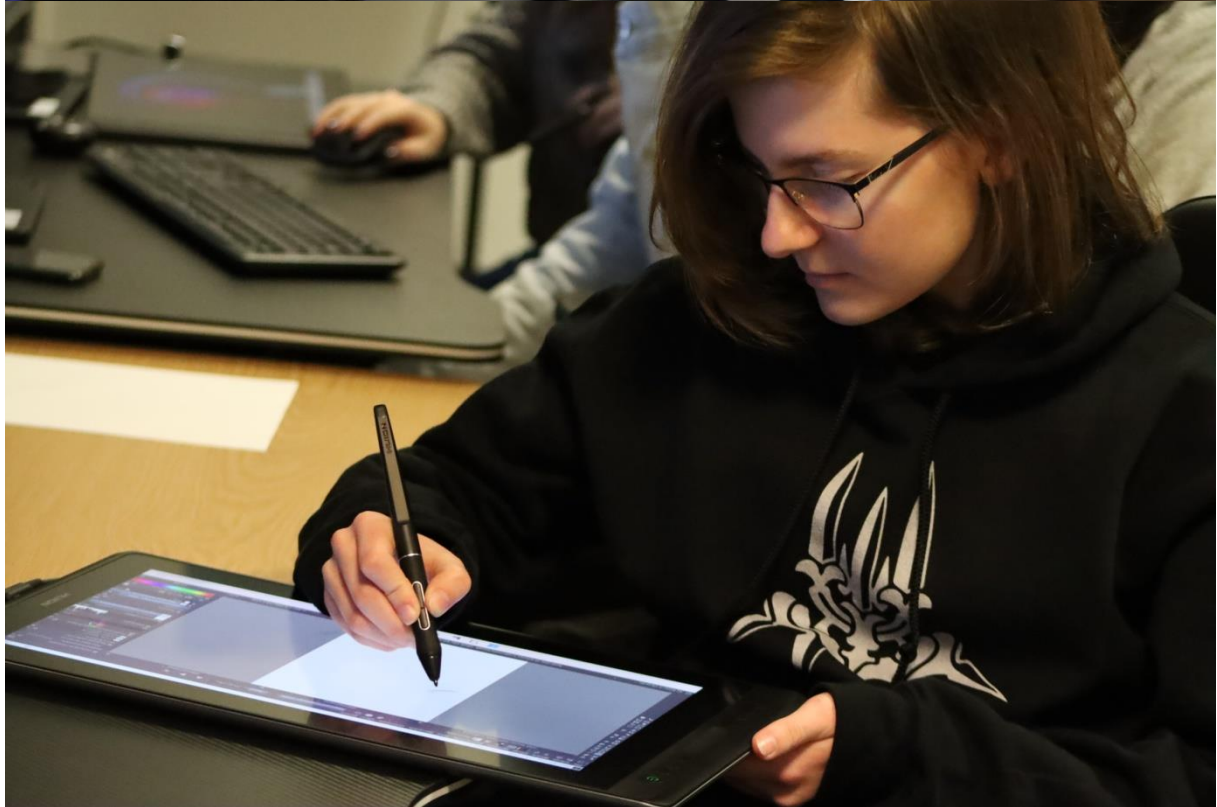
Velmi přínosná byla také setkání s instruktorem autoškoly, záchranářem a odborníky na práci s drony a termovizí. Mladí lidé se seznámili s profesemi v teorii i praxi a získali představu o možnostech místního trhu práce.

Proběhly také workshopy historických her, fotografie, grafiky a střihu videa, které rozvíjely kreativitu a ukazovaly, že volný čas lze trávit rozvíjením talentu.

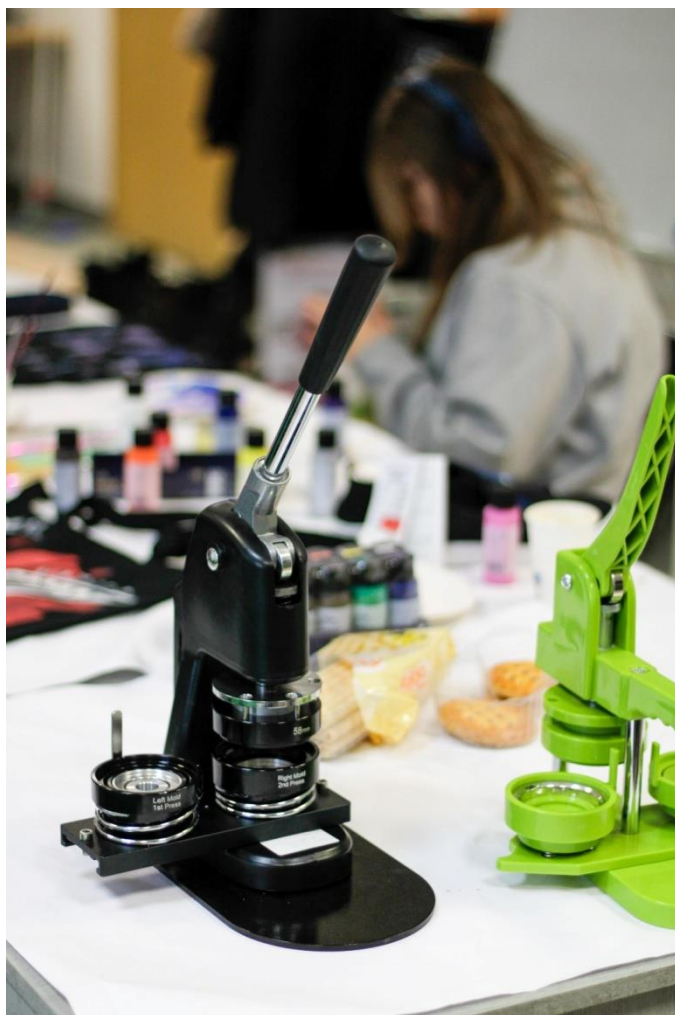
Pokračování v roce 2025

Bylo nám přislíbeno, že Zakamar bude zařazen mezi stálé úkoly financované Městskou komisí pro řešení problémů s alkoholem. V prosinci jsme obdrželi smlouvu na více než **8 000 eur**, což nám umožnilo udržet úroveň aktivit z roku 2024. Většina prostředků směřovala na workshopy, setkání a školení, nikoli na další technické vybavení.

Dokoupili jsme pouze:

- barevnou tiskárnu
- odznakový lis
- termotransferovou tiskárnu
- rychlovarnou konvici (velmi důležitou věc!)

Dále byly instalovány rolety na okna, aby bylo možné lépe využívat multimédia, a rozkládací stůl vhodný pro deskové hry.

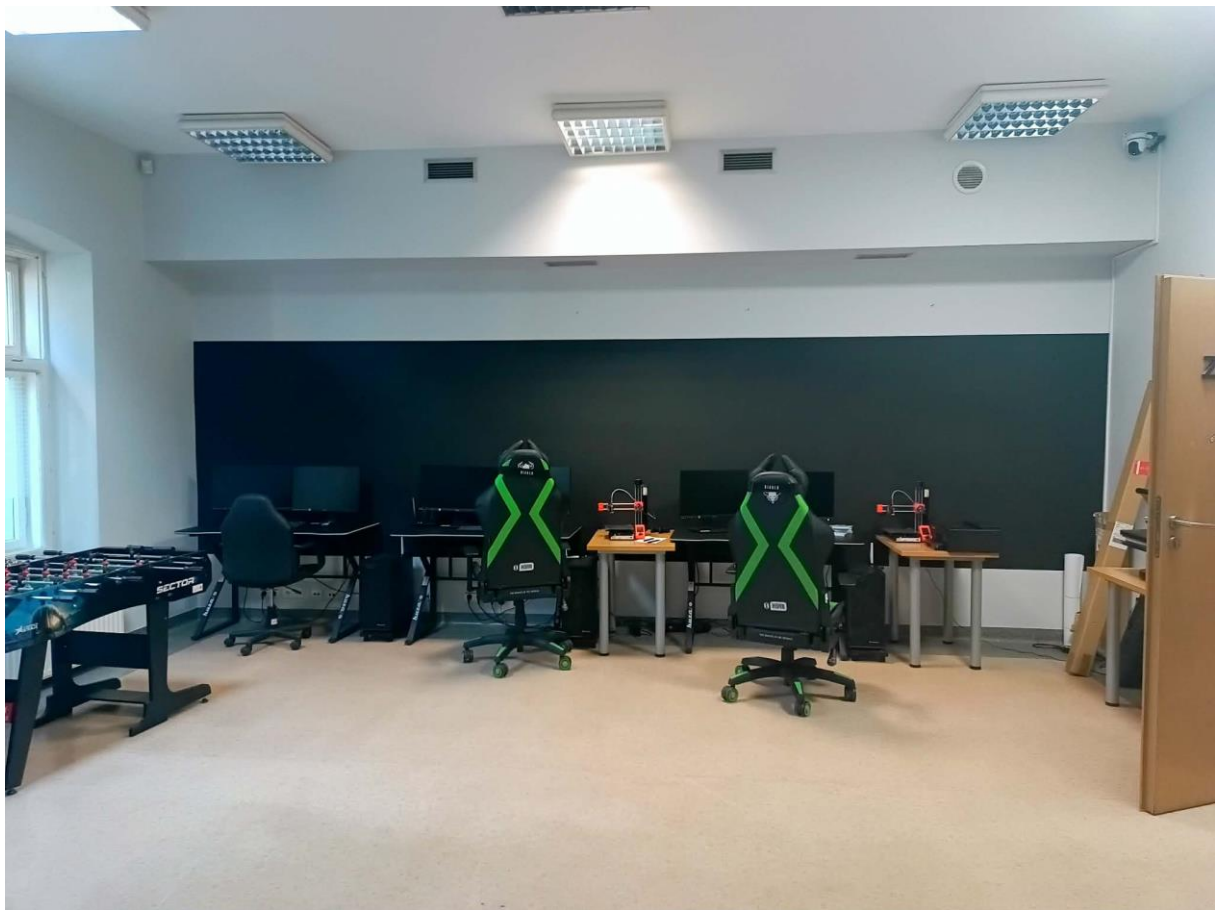
V roce 2025 získal Zakamar také **vlastní logo**, vybrané v soutěži.

Spolupráce, nové formáty a „mladí učí mladé“

Velmi důležitá byla setkání pro mladé sportovce, kteří si dosud knihovnu spojovali spíše se starým nábytkem a prachem. Zakamar na ně svým vybavením udělal silný dojem.

Díky spolupráci s klubem KS Karkonosze jsme se zapojili do projektu **BOOKSTADION**, který propojuje literaturu a fotbal. Diskutovalo se o hodnotách v šatně i na hřišti, následovala freestylová show a výuka triků.

Proběhly také workshopy s psychologem zaměřené na budování sebevědomí středoškoláků, kurzy linorytu a setkání s autorem knih o drogách, jejichž cílem bylo informovat, nikoli strašit.

Objevily se i aktivity na přání – například workshopy s kosmetičkou a vizážistkou pro dívky z internátu, které vyvolaly diskusi o tom, co všechno může knihovna nabízet.

Rozjeli jsme také model „mladí učí mladé“. Student vedl kurzy 3D tisku, studentka uměleckého gymnázia workshop práce s grafickými tablety.

Proběhly také velmi zajímavé workshopy s linorytem.

Zakamar se stal i místem odborných praxí.

Otevřený prostor a důvěra

Zakamar je otevřený během provozní doby knihovny. Není zde stálá obsluha, pouze monitoring. Stojíme na důvěře – a zatím vše funguje. Mladí lidé zde čekají na autobus, hrají stolní fotbal, učí se nebo si jen povídají.

Pravidelně doplňujeme fond, velké oblibě se těší **manga**, které se chceme dále věnovat.

Co je pro nás důležité

- profesionalita a moderní vybavení
- kvalitní lektoři, kteří umějí navázat kontakt
- důvěra a bezpečná atmosféra
- flexibilita a schopnost reagovat na změny
- ochota přijmout, že si nemusíme vždy hned rozumět, ale musíme spolu mluvit
- spolupráce – s mládeží i partnery

Co se osvědčilo: sedací vaky, manga, 3D tisk, grafické tablety, stolní fotbal, televize

Co méně: VR brýle, dron

Statistiky 2025

- Účastníci workshopů a kurzů: **879 osob**
- Stážisté: **20 osob**
- Návštěvy evidované systémem: **582**
- Výpůjčky mimo knihovnu: **371**

Na konci roku 2025 bylo registrováno **858 čtenářů ve věku 13–19 let**.

Co dál?

Zakamar má profil na Facebooku a nově i na Instagramu. Spravují jej dvě pracovnice knihovny, bez navýšení úvazků. I letos jsme získali dotaci přes 8 000 eur a plánujeme další kurzy i nákup nových titulů, především mangy.

Proběhla také vernisáž výstavy studentských prací „Snesitelná těžkost bytí“. Mnoho mladých lidí po ní zůstalo v Zakamaru – povídali si, trávili čas. Přesně tak má tenhle prostor fungovat.

Joanna Jagodzińska, Książnica Karkonoska, Jelenia Góra, Polsko